

Poznej sám sebe

„Gnóthi Seautón,“ tak zní nápis, který byl prý vytesán na vchod do světoznámé věštiny ve starořeckých Delfách. V překladu do našeho jazyka říká: „Poznej sám sebe.“ Nechci tyto řádky věnovat tomu, jak důležité a užitečné je poznat sám sebe, ani tomu, co se stane, když to neuděláme, o tom už bylo napsáno slov víc než dost. Chci ovšem tento prostor využít k tomu, abych sdělil můj názor na téma, jestli to vůbec udělat jde, a jestli ano, jak.

Mohl bych uvést paradox: co když poznám sám sebe a uvědomím si tak, že nejsem osoba, která by o sobě přemýšlela tímto způsobem, co když jsem právě tímto činem jednal proti mé osobnosti a mému charakteru? Konáme doopravdy správně, když lidi kolem sebe vyzýváme, aby poznali, jací doopravdy jsou? Není lepší, když „špatný“ člověk bude žít alespoň v iluzi, že je dobrý, a nestanou se jeho činy právě tak dobré? Právě proto myslím, že naše osobnost není uložena někde hluboko uvnitř nás. To, co jsme, utváříme našimi rozhodnutími a volbami – nikoli náš charakter ovlivňuje naše činy, ale naše činy určují náš charakter. Tudíž ne „poznej sám sebe,“ ale „poznej to, čím bys chtěl být, a staň se tím“. Zároveň se ovšem musíme vyvarovat nebezpečí, chtít být takový, jako je někdo jiný... Říct si, že na něco nemám, nebo že „jsem prostě takový,“ je jedna z největších chyb, které se, podle mého názoru, můžeme dopustit.

Co to tedy znamená? Podle názoru C. S. Lewise se lidská osobnost pomalu mění každým jeho rozhodnutím jedním, či druhým směrem. Mnoho lidí přirovnává život člověka k cestě, kterou musíme projít. K čemu jinému může být prospěšné poznat, kde se na ní právě nacházím, než abych zkontroloval směr, kterým se ubírám? Pokud ovšem nevím, čím bych chtěl, aby se mé dny na tomto světě naplnily a kam směřovaly, neznám směr, kterým bych se rád vydal – a je pro mě zbytečné vědět, kde na cestě vlastně právě jsem. Není důležitější vědět, kam mám dojít, než doopravdy vyrazit? To, když nejdřív vyrazím, a až poté se zajímám kam, se nazývá bloudění.

Takže ano, může nám pomoci poznat sám sebe, poznat, na kterém úseku cesty našeho života na zemi se nacházíme, ale až poté, co se dozvíme cíl naší pouti. Kdo zná cíl, zná směr, kdo nezná cíl, tomu nepomůže, ani když zjistí, kde vlastně je. Nesmíme zaměňovat věci. Poznat sám sebe není cíl ani cesta, je to jen pomoc na cestě k cíli. Mnoho lidí si myslí, že když poznají sebe sama, vyřeší se tím všechny jejich problémy a starosti, ovšem podle mého názoru je to pouze prostředek, který můžeme použít pro dosažení cíle. Každý nástroj lze využít správně i zneužít. A to i tento. Vědomí toho, kým jsem, ještě nezaručuje dobře a správně prožitý život – myslím, že o to bychom se měli snažit především. A to také hodlám dělat, vždyť přece právě tímto vytváříme sebe samé. A potom se budeme doopravdy znát, dosažením cíle získáme i vše ostatní. Život utváří naše já, žijme tedy správně a zajímejme se o to, jak jej vůbec správně žít, a tím poznejme naši skutečnou podstatu a určení v našem světě.

Pavel Morcinek